

Miejsce prawa Unii Europejskiej w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Artur Trubalski, *Prawne aspekty implementacji prawa UE do systemu prawnego RP*, Warszawa 2016, s. 1.
- Źródło: Artur Kuś, *Rodzaje kompetencji Unii Europejskiej a unijna polityka podatkowa*, „Studia z Polityki Publicznej” 2014, nr 2, s. 79–95.
- Źródło: Monika Kawczyńska, *Podział kompetencji pomiędzy państwa członkowskie i UE oraz podstawowe zasady systemu ustrojowego i prawnego UE po Traktacie z Lizbony*, 18.11.2017

r., dostępny w internecie: law.uj.edu.pl.

Miejsce prawa Unii Europejskiej w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej

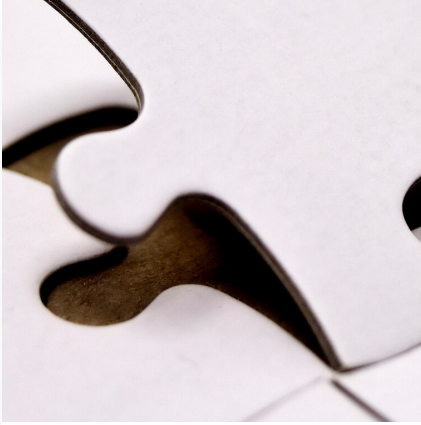
Źródło: domena publiczna.

Każde państwo przystępujące do Unii Europejskiej zobowiązane jest przyjąć *acquis communautaire*, na który składają się dotychczasowe prawo Unii Europejskiej wraz z ukształtowanymi sposobami jego rozumienia i stosowania, polityki unijne, orzecznictwo sądowe, zwyczaje, a także wartości leżące u podstaw funkcjonowania Unii Europejskiej. Także Polska, wstępując do struktur europejskich, przyjęła ten dorobek i dostosowała do niego swoje prawo. System prawa unijnego wywiera wpływ na prawo wewnętrzne państw członkowskich, w tym również porządek prawny Rzeczypospolitej Polskiej, adresując swoje normy nie tylko do poszczególnych krajów, lecz także do osób fizycznych i prawnych, dlatego warto poznać jego specyfikę.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz zależności między prawem unijnym i krajowym.
- Wyjaśnisz, czym jest prawo pierwotne Unii Europejskiej.
- Przeanalizujesz formy prawa wtórnego Unii Europejskiej.
- Ustalisz miejsce prawa unijnego w porządku prawnym RP.

Dla zainteresowanych

**Integracja europejska –
akty prawa pierwotnego**

**Źródła prawa, hierarchia
aktów prawnych**

Prawo unijne

**Procedury stanowienia
prawa pochodnego UE**

**Unia Europejska. Prawo
wspólnotowe cz. 1**

**Unia Europejska. Prawo
wspólnotowe cz. 2**

**Konstytucja RP. Rozdział
III – Źródła prawa**

Zależności między prawem unijnym i krajowym

Zasadnicze znaczenie przy określeniu zależności między prawem unijnym i krajowym oraz zakresu kompetencji Unii Europejskiej ma **zasada kompetencji przyznanych**. W myśl tej zasady Unia Europejska działa wyłącznie w granicach kompetencji, jakie zostały jej przyznane przez państwa członkowskie w traktatach do osiągnięcia określonych celów. Zgodnie z **domniemaniem kompetencji państw członkowskich**, kompetencje nieprzyznane Unii Europejskiej w traktatach należą do tych państw. Na mocy traktatu lizbońskiego zadania wykonywane przez UE i jej kraje członkowskie zostały precyzyjnie podzielone.

[Traktat lizboński](#) rozróżnia trzy kategorie kompetencji – w zależności od tego, jak daleko może sięgać zakres ingerencji prawodawczej Unii Europejskiej.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Poza sferą wpływu UE pozostają **kompetencje wyłączne** państw członkowskich.

Oprócz kompetencji UE i kompetencji państw członkowskich, o których mowa powyżej, ze względu na specyficzną naturę należy wyróżnić także polityki i działania, do których zaliczamy:

- koordynację polityk gospodarczych i zatrudnienia państw członkowskich;
- Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa.

Prawo pierwotne Unii Europejskiej

Prawo pierwotne UE to nadrzędne źródło prawa w Unii. Tworzą je przede wszystkim traktaty założycielskie, zwłaszcza traktaty rzymskie (zastąpione przez Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) oraz traktat z Maastricht (zastąpiony przez Traktat o Unii Europejskiej). Prawo pierwotne określa podział uprawnień i obowiązków między Unię Europejską a kraje członkowskie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Prawo traktatowe

1

Tworzą je umowy międzynarodowe, które kształtują ramy funkcjonowania Unii Europejskiej, a wcześniej Wspólnoty Europejskiej. Zaliczamy do nich m.in. traktat z 25 marca 1957 r. o ustanowieniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (Wspólnoty Europejskiej). Aktualnie funkcjonuje on jako Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

2

Akty konstytucyjne Rady lub Rady Europejskiej

To akty przyjęte przez te podmioty i równocześnie zalecone do przyjęcia państwom członkowskim zgodnie z ich wymogami konstytucyjnymi (dlatego akty te otrzymały miano konstytucyjnych).

3

Ogólne zasady prawa

Mają na celu wypełnianie luk prawa UE i zagwarantowanie temu prawu sprawiedliwej wykładni.

4

Prawo zwyczajowe

To normy prawne tworzone w drodze praktyki przez państwa należące do UE. Do powstania norm konieczna jest praktyka i przekonanie tych państw, że praktyka ta stanowi prawo.

Prawo wtórne Unii Europejskiej

Prawo pochodne (wtórne) UE to prawo tworzone przez instytucje europejskie na podstawie kompetencji przyznanych im w Traktacie o Unii Europejskiej i Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Miejsce prawa Unii Europejskiej w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej

Prawo unijne i prawo krajowe to dwa równoległe funkcjonujące systemy prawne. Na gruncie prawa konstytucyjnego RP istnieje niekwestionowane pierwszeństwo stosowania prawa unijnego w stosunku do ustaw krajowych (w przypadku wystąpienia kolizji między nimi). Również w innych państwach UE zasada pierwszeństwa pierwotnego i wtórnego prawa unijnego nad aktami prawnymi rangi ustawowej nie podlega dyskusji. Spór pojawia się w momencie, kiedy jest mowa o pierwszeństwie prawa unijnego nad uregulowaniami krajowymi rangi konstytucyjnej. Trybunał Konstytucyjny RP przyznaje pierwszeństwo polskiej konstytucji, która jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej.

Słownik

acquis communautaire

dorobek prawny Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej, inaczej: prawo wspólnotowe, europejskie prawo wspólnotowe, prawo europejskie

implementacja

wdrożenie, przystosowanie

TFUE

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, główny akt prawa pierwotnego UE

Traktat lizboński

Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską; umowa międzynarodowa podpisana w 2007 r. nadająca UE jednolitą strukturę i osobowość prawną.

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się ze schematem i wykonaj ćwiczenie.

Kompetencje Unii Europejskiej

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Poszukaj w dostępnych źródłach konkretnych przykładów działań podjętych przez Unię Europejską lub państwa członkowskie w zakresie:

- kompetencji wyłącznych;
- kompetencji dzielonych;
- działań wspierających, koordynujących lub uzupełniających.

Przedstaw po dwa przykłady w każdej kategorii.

Pamiętaj, że odpowiedzią w tych poszukiwaniach mogą być obszary, w ramach których podjęto działania.

kompetencje wyłączne:

kompetencje dzielone:

działania wspierające, koordynujące lub uzupełniające:

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz, która z kategorii zgodnie z traktatem lizbońskim nie należy do kompetencji Unii Europejskiej.

☐ kompetencje dzielone

☐ działania wspierające, koordynujące lub uzupełniające działania państw członkowskich

☐ kompetencje wyłączne

☐ kompetencje mieszane

Ćwiczenie 2

Zaznacz, których z podanych aktów prawnych nie zaliczamy do prawa pochodnego (wtórnego) UE.

☐ akty prawa miejscowego

☐ zarządzenia

☐ ustawy

☐ dyrektywy

Ćwiczenie 3

Uzupełnij tekst właściwym fragmentem.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej Konstytucja RP .

ma taką samą rangę w hierarchii źródeł prawa, jak prawo UE

jest niżej usytuowana w hierarchii źródeł prawa niż prawo UE

ma pierwszeństwo przed prawem unijnym

Ćwiczenie 4

Nazwij zasadę, zgodnie z którą Unia Europejska działa wyłącznie w granicach kompetencji przyznanych jej przez państwa członkowskie w traktatach do osiągnięcia określonych celów.

Podaj odpowiedź najbliższą swojej. Przekonaj się, czy jest poprawna.

Porównaj swoją odpowiedź

Ćwiczenie 5

Dopasuj charakterystykę prawa pierwotnego do właściwej kategorii.

ogólne zasady prawa

są to akty zalecone do przyjęcia państwom członkowskim zgodnie z ich wymogami konstytucyjnymi (dlatego akty te mają miano konstytucyjnych)

prawo traktatowe

są to normy prawne tworzone w drodze praktyki przez państwa należące do UE; do powstania tych norm konieczna jest praktyka i przekonanie tych państw, że praktyka ta stanowi prawo

akty konstytucyjne Rady lub Rady Europejskiej

mają na celu wypełnianie luk prawa UE i zagwarantowanie temu prawu sprawiedliwej wykładni

prawo zwyczajowe

tworzą je umowy międzynarodowe, które kształtują ramy funkcjonowania UE, a wcześniej Wspólnoty Europejskiej

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Uzupełnij przytoczony przepis prawny – w brakujące miejsca wstaw odpowiednie nazwy aktów prawa wtórnego Unii Europejskiej.

Art. 288. Moc wiążąca rozporządzeń, dyrektyw, decyzji, zaleceń i opinii

W celu wykonania kompetencji Unii instytucje przyjmują rozporządzenia, dyrektywy, decyzje, zalecenia i opinie.

ma zasięg ogólny. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

wiąże każde Państwo Członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków.

wiąże w całości. Decyzja, która wskazuje adresatów, wiąże tylko tych adresatów.

nie mają mocy wiążącej.

Zalecenie i opinia

Rozporządzenie

Zalecenie

Opinia

Decyzja

Rozporządzenie i opinia

Dyrektywa

Źródło: Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – tekst skonsolidowany uwzględniający zmiany wprowadzone Traktatem z Lizbony, Dz.U.2004.90.864/2.

Zapoznaj się z tekstami źródłowymi i wykonaj ćwiczenie.

Tekst I

((Monika Kawczyńska

Podział kompetencji pomiędzy państwa członkowskie i UE oraz podstawowe zasady systemu ustrojowego i prawnego UE po Traktacie z Lizbony

UE może podejmować działania tylko na podstawie kompetencji przyznanych jej w Traktatach, tzn. UE ma tylko takie kompetencje, jakie zostały jej przyznane traktatowo i nie może własną mocą zwiększać, ograniczyć czy modyfikować swoich kompetencji. UE nie przysługuje tzw. kompetencja kompetencyjna. O kompetencjach UE decydują jej państwa członkowskie.

Źródło: Monika Kawczyńska, *Podział kompetencji pomiędzy państwa członkowskie i UE oraz podstawowe zasady systemu ustrojowego i prawnego UE po Traktacie z Lizbony*, 18.11.2017 r., dostępny w internecie: law.uj.edu.pl.

Tekst II

((Artur Kuś

Rodzaje kompetencji Unii Europejskiej a unijna polityka podatkowa

W związku z tym, Unia Europejska jest odpowiedzialna za jakąś sprawę na tyle, na ile kompetencje w tym zakresie zostały na nią przeniesione (przekazane) przez państwa członkowskie. Określając rodzaje kompetencji przynależnych Unii Europejskiej i państwom członkowskim

należy wskazać, że z TUE można wyinterpretować **zasadę domniemania kompetencji państw członkowskich**.

Źródło: Artur Kuś, *Rodzaje kompetencji Unii Europejskiej a unijna polityka podatkowa*, „Studia z Polityki Publicznej” 2014, nr 2, s. 79–95.

Rozstrzygnij, czy brak tzw. kompetencji kompetencyjnej, o której mowa w tekście I, pozostaje w spójności z zasadą, której nazwę wyróżniono w tekście II. Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu tekstów źródłowych.

Rozstrzygnięcie: ▼

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Artur Trubalski

Prawne aspekty implementacji prawa UE do systemu prawnego RP

Trzeba w tym miejscu zauważyć, że prawo pochodne UE jest wprowadzane uchwalane przez instytucje Unii Europejskiej, ale jednocześnie w jego powstawaniu biorą udział przedstawiciele państw członkowskich Unii Europejskiej, zasiadający w instytucjach UE, reprezentujący władzę ustawodawczą oraz władzę wykonawczą w swoich państwach. Można więc zaryzykować stwierdzenie, iż prawo UE jest tworzone (powstaje) zarówno na poziomie Unii Europejskiej, jak również na poziomie państw członkowskich.

Źródło: Artur Trubalski, *Prawne aspekty implementacji prawa UE do systemu prawnego RP*, Warszawa 2016, s. 1.

Na podstawie tekstu źródłowego sformułuj argument i kontrargument do tezy:
Brukselscy urzędnicy z Unii Europejskiej narzucają pod postacią dyrektyw i rozporządzeń swoje prawa Polakom i Polsce.

Argument:

Kontrargument:

Dla nauczyciela

Autor: Dawid Tarczyński

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Miejsce prawa Unii Europejskiej w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

6) wyjaśnia zależności między prawem unijnym i krajowym; przedstawia formy prawa wtórnego Unii Europejskiej i ich miejsce w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje zależności między prawem unijnym i krajowym;
- dowiadyuje się, czym jest prawo pierwotne Unii Europejskiej;
- analizuje formy prawa wtórnego Unii Europejskiej;
- ustala miejsce prawa unijnego w porządku prawnym RP.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- burza mózgów;

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem multimediu.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Uczniowie odpowiadają na pytania:

- Na czym polega różnica między prawem UE a prawem krajowym państw członkowskich UE (np. prawem RP)?
- Jakie są rodzaje aktów prawnych UE?

Zebrane odpowiedzi są zapisywane na tablicy przez wybraną osobę.

2. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

Faza realizacyjna

1. Metoda jigsaw – praca w czterech grupach. Zespoły na podstawie treści w sekcjach „Przeczytaj” i zasobów internetowych opracowują przydzielone im zagadnienia:

- gr. 1 – zależność między prawem unijnym i krajowym;
- gr. 2 – czym jest prawo pierwotne Unii Europejskiej;
- gr. 3 – czym jest prawo wtórne Unii Europejskiej;
- gr. 4 – miejsca prawa UE w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej.

Po wyznaczonym czasie tworzone są nowe zespoły tak, aby w każdym z nich znalazła się przynajmniej jedna osoba z grup 1–4. Uczniowie dzielą się wiedzą i uczą się od siebie nawzajem. Następnie przedstawiciele nowych grup przedstawiają poszczególne zagadnienia.

2. Dyskusja na temat pierwszeństwa prawa krajowego nad unijnym lub unijnego nad krajowym. Uczniowie zastanawiają się i przedstawiają argumenty przemawiające za pierwszą lub drugą opcją. Prezentowane argumenty i stanowiska zostają zapisane na tablicy.

3. Praca z parach – analiza treści schematu i wykonanie dołączonego do niego ćwiczenia. Uczniowie korzystają ze źródeł internetowych (elementy WebQuestu). Chętne/wybrane pary prezentują rezultaty pracy na forum klasy.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie wykonują indywidualnie ćwiczenia 6–9 z sekcji „Sprawdź się”. Wspólne omówienie odpowiedzi.

2. Chętne osoby podsumowują zajęcia ze swojego punktu widzenia.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe ćwiczenia interaktywne.

Materiały pomocnicze:

- Artur Trubalski, *Prawne aspekty implementacji prawa UE do systemu prawnego RP*, Warszawa 2016.
- Artur Kuś, *Rodzaje kompetencji Unii Europejskiej a unijna polityka podatkowa*, „Studia z Polityki Publicznej” 2014, nr 2, s. 79–95.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Schemat może być wykorzystany do lekcji powtórzeniowej lub jako materiał do przygotowania prezentacji multimedialnej o miejscu prawa Unii Europejskiej w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej.